

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ПРОВІДНА ТЕХНОЛОГІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ НА ШЛЯХУ ДО НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Світлана Макаренко

Кандидат педагогічних наук, доцент
Проректор з науково-методичної роботи
Україна, м. Краматорськ, Донецька обл.
Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/30082018/6104

ARTICLE INFO

Received 16 June 2018
Accepted 27 August 2018
Published 30 August 2018

KEYWORDS

monitoring,
methodical support,
scientific support,
methodological support;
methodological monitoring
functions: methodical,
consultative,
advisory,
consulting,
supervision,
expert,
prognostic,
research,
coaching,
moderation,
tutoring, controlling.

ABSTRACT

The guarantee of educational reform quality and effectiveness is, first of all, a new teacher, his/her theoretical training, pedagogical skill, persistent professional advancement. An effective and forceful methodical service activities is an important part in the teacher's life-long learning system. Under conditions of the educational institutions autonomy and the teaching staff freedom of choice of teaching programs, textbooks, educational process forms and technologies, the methodical service mission and content are being updated. Methodical work is directed not to the communication of information and methodical recommendations, but to creating conditions for the pedagogical activities development and improvement, the disclosure of teachers' creative potential. At the same time, the methodological monitoring satisfies up-to-date requirements most of all, as the leading technology of modern methodical work with teachers in the context of the Concept of the new Ukrainian school.

In the article the essence of the concepts of «monitoring», «methodical monitoring», «scientific monitoring», «methodological monitoring» is theoretically well-founded. The newest methodological monitoring functions are solved, such as: methodical, consultative, advisory, consulting, supervision, expert, prognostic, research, coaching, moderation, tutoring, controlling and others.

Citation: Світлана Макаренко. (2018) Naukovo-Metodychnyi Suprovid yak Providna Tekhnolohiia Metodychnoi Roboty na Shliakhu do Novoi Ukrainskoi Shkoly. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 6(10). doi: 10.31435/rsglobal_ijitss/30082018/6104

Copyright: © 2018 Світлана Макаренко. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Вступ. «Нова українська школа» – так називається реформа загальної середньої освіти, яку реалізують сьогодні під керівництвом Міністерства освіти і науки вчителі та управлінці-освітяни України. Гарантією якості й результативності Нової української школи є, передусім, педагог нової формації, «агент змін» – теоретично підготовлений, професійно компетентний, який перебуває в авангарді суспільних та освітніх перетворень, має академічну свободу й розвивається професійно впродовж життя, самостійно й творчо здобуває інформацію, організовує дитиноцентрований процес із максимальним наближенням навчання й виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей, можливостей, потреб, запитів і життєвих планів.

У таких умовах важливою ланкою в системі неперервної освіти є дієва й ефективна методична діяльність, роль якої значно зростає у зв'язку з необхідністю раціонально й ефективно застосовувати нові методи, технології, форми навчання. Тож методисти – дієва частина тих змін, що відбуваються сьогодні в українській освіті.

Методист – це фахівець із методики (сукупності методів навчання чи певної діяльності), «учитель вчителів», андрагог, акмепрофесіонал, який має вищий за інших працівників галузі рівень компетентності, широкий кругозір, ерудованість, логічне та аналітичне мислення, вміння бачити перспективу, комунікабельність, креативність і, що особливо важливо, грамотність. Методист уважно відстежує актуальні тенденції в галузі, є «надчутливим барометром» інновацій. Методист акумулює й генерує нові ідеї, ініціативи, що сприяють удосконаленню навчального та виховного процесів у закладах освіти. Методист виявляє та узагальнює кращий досвід педагогів, поширює його. Отже, методист – «мозок» педагогічного загалу. Крім того, методист бачить перспективи розвитку кожного конкретного педагога, освітнього закладу: якщо директор сьогодні – в першу чергу чудовий менеджер і тактик, то стратегія – прерогатива заступників, методистів. Адже методична діяльність здійснюється з огляду саме на перспективу – так, щоб випереджати час, вчасно помічати нові тенденції в педагогіці, методиках, освіті й завчасно перебудовувати роботу [2].

Нинішня освітня реформа потребує переосмислення й перегляду місії та завдань методичної служби, актуалізує необхідність у методистах нового типу: андрагогах, тьюторах, коучах, експертах, дорадниках освітньої сфери.

Мета статті – теоретично обґрунтувати сутність поняття «науково-методичний супровід» як провідної технології сучасної методичної роботи з педагогами в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа», розкрити новітні функції науково-методичного супроводу.

Результати дослідження. Новим Законом України «Про освіту» (стаття 75 «Наукове і методичне забезпечення освіти») визначено: науково-методичні та методичні установи здійснюють наукове і методичне забезпечення освіти [3].

Основним документом, що регламентує роботу методичного кабінету (центру), є наказ Міністерства освіти і науки України від 08 грудня 2008 року № 1119 «Про затвердження Положення про районний (міський) методичний кабінет (центр)» [4]. Відповідно до п. 2.1. цього Положення, метою діяльності методкабінету (центру) є науково-методичне забезпечення системи загальної середньої та дошкільної освіти, організація науково-методичної роботи, підвищення кваліфікації, професійного рівня педагогічних працівників загальноосвітніх, дошкільних і позашкільних навчальних закладів і розвиток їхньої творчої ініціативи у міжкурсовий період [4].

Як бачимо, цілепокладання частково відображає структуру і зміст методичної роботи, що склалися ще в 70-і роки ХХ століття і тривалий час залишалися чинними. Проте нові соціокультурні умови вносять певні якісні зміни. Зокрема, сьогодні, коли заклади освіти отримали автономію, педагоги працюють в умовах вільного вибору різних варіантів навчальних планів, програм, підручників, а вказівки методистів і методичних установ перестають бути догмою, – із надання вказівок та методичних рекомендацій акценти зміщуються до створення умов для розвитку й удосконалення педагогічної діяльності; з простої передачі інформації – до створення гнучких інформаційних технологій для розкриття творчого вчительського потенціалу. Тобто, головною місією сучасної методичної служби стає створення необхідних умов для постійного й безперервного підвищення кваліфікації, розвитку професійної компетентності, фахової майстерності та творчого потенціалу педагога Нової української школи через систему взаємопов'язаних колективних та індивідуальних заходів, і в кінцевому результаті – підвищення якості освіти випускників навчальних закладів.

Положення про районний (міський) методичний кабінет (центр)» [4] визначає також завдання діяльності, спрямовані на реалізацію мети методкабінету, центру (рис. 1).

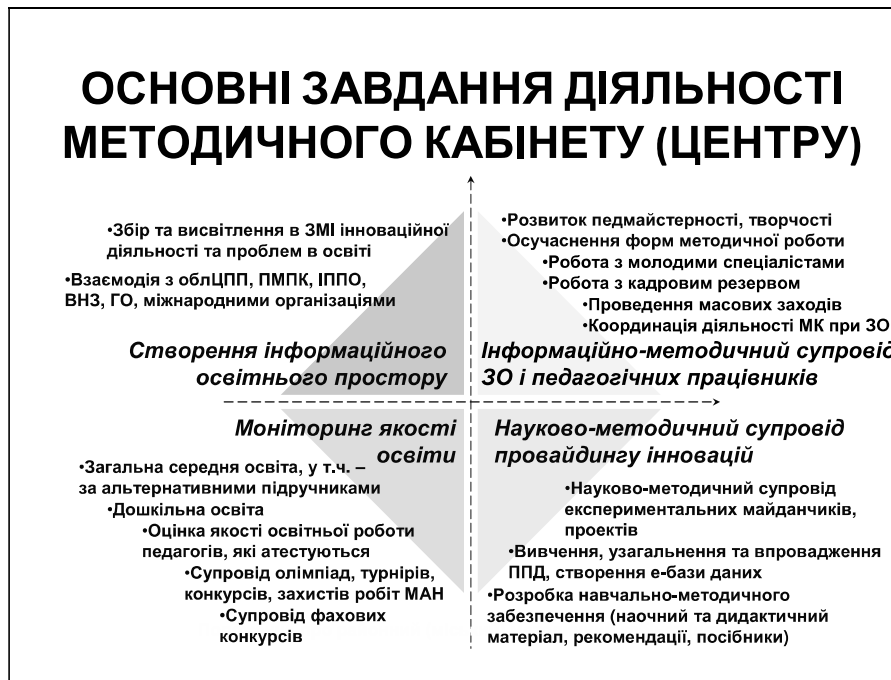

Рис. 1. Основні завдання діяльності методичного кабінету (центру) [4].

Сучасне життя поступово модернізує зазначені завдання та наповнює їх новим змістом: нові технології освіти дорослих (у тому числі, дистанційні), відкритий контент, спільне експериментування та творення, обмін і застосування накопичених знань та ідей, досвіду всіх суб'єктів. Методологічною основою діяльності методичної служби стає системний підхід, теорія безперервної освіти, орієнтація на особистість (педагога й школяра), гуманістичний підхід до змісту й організації освітнього процесу.

Для здійснення зазначених завдань у штаті методкабінету (центру) передбачено такі посади методистів (рис. 2). При цьому Положенням [4] визначено право завідувача (директора) вносити пропозиції засновнику щодо створення у складі методкабінету (центру) відділів, лабораторій, центрів, секторів та інших структурних підрозділів (п. 4.4) та зміни відповідної чисельності працівників (п. 4.5.1).

Рис. 2. Кадрове забезпечення методичного кабінету (центру) [4].

Для якісного функціонування методичного кабінету (центру) як «учителя вчителів», консалтинг-консультанта та виконання в повному обсязі покладених на нього завдань необхідна системна злагоджена співпраця всіх зазначених у Положенні працівників. Більше того, на сьогодні перелік посад методистів методичних кабінетів (центрів) поступово оновлюється й доповнюється, наприклад, фахівцями з дистанційного навчання, інклюзії, моніторингу, організаційно-методичного супроводу опорних шкіл та філій, міжнародної інтеграції, проектної діяльності закладів освіти тощо.

Проте, спостерігаються й неприпустимі випадки призначення посад, непередбачених Положенням [4] та посадовою інструкцією методиста: методиста з охорони праці, кадрових питань, харчування тощо. Також з'являється тенденція до оптимізації апарату міських (районних) органів управління освітою за рахунок скорочення методичних служб або їх злиття з органами управління освітою, створення інспекторсько-методичних відділів шляхом механічного злиття штатів інспекторів і методистів та, відповідно, їхніх функціональних обов'язків. При цьому методистами виконуються завдання, не зазначені в посадових інструкціях (робота в комісіях із розгляду скарг, вирішення конфліктів і трудових спорів; виконання обов'язків інших працівників зі збирання й опрацювання масивів статистичної інформації, контролю та підготовки аналітичних довідок; організація заходів, ініційованих громадськими організаціями та не передбачених планом методичної роботи), залишаючи на виконання безпосередніх обов'язків не більше 25 % робочого часу. Це негативно впливає на стан роботи, затримуючи швидкість реагування на інновації та нові виклики щодо реформування освіти, не сприяючи забезпеченню адресності, практичної спрямованості підвищення професійної компетентності педагогів; і, врешті – на якість конкретного напрямку освіти в місті (районі, об'єднаній територіальній громаді).

Міністерство освіти і науки України підкреслює важливість успішної діяльності районних (міських) методичних кабінетів, методичних служб об'єднаних територіальних громад та їх взаємодії з органами управління освітою для подальшого розвитку освітньої галузі в Україні; рекомендує розмежувати функції працівників методичних служб та органів управління освітою різних рівнів, спрямовувати їх на партнерство з педагогічними працівниками щодо надання саме науково-методичної допомоги [5].

Не менш важливим є питання створення та функціонування методичної служби в об'єднаних територіальних громадах, які можуть собі дозволити лише одного-двох фахівців з даного напрямку. Оскільки охопити весь зазначений Положенням [4] перелік завдань ці фахівці не можуть, відбувається підміна методичної служби учителями – керівниками методичних об'єднань, які найчастіше виконують інформаційно-розпорядчу функцію, збирають й обробляють необхідну інформацію, та для яких головним видом діяльності все ж лишається вчителювання. У цих випадках так само складно говорити про системність, диференційований та персоналізований підхід до методичної роботи, чого вимагає реформа Нової української школи.

Отже, практика доводить: професійний рівень педагогічних колективів шкіл, успішність участі в олімпіадах, турнірах, учнівських та фахових конкурсах, виставках є обернено-пропорційними штатній чисельності та завантаженості працівників методичних кабінетів (центрів). Тому в час, коли в умовах демократизації та освітньої реформи педагоги закладів загальної середньої освіти, постійно перебуваючи під зливою змін, інновацій, різноманіття технологій, рекомендацій і вказівок, потребують поруч із собою, на своєму робочому місці «методичного вчителя», – скорочення штатів методичних кабінетів (центрів) є неприпустимим. На противагу цьому, вимагають перегляду та оновлення місія, моделі, зміст діяльності методичної служби, розподіл посадових обов'язків, а провідною технологією методичної роботи стає науково-методичний супровід професійного розвитку педагогів або педагогічних колективів (що більше відповідає сучасним умовам) через формальну, неформальну та інформальну освіту.

Проблема науково-методичного супроводу в педагогічній теорії та практиці не є новою, вона була предметом дослідження вчених і практиків: Л. Бережної, М. Битянової, В. Богословського, О. Вороніна, Е. Казакової, Н. Лагусевої, В. Павлової, М. Семаго, В. Семікіна, Т. Сорочан, Л. Шипіциної та інших. Проте, аналіз літератури свідчить, що сьогодні підходи до визначення поняття «науково-методичний супровід» та його змісту оновлюються.

Зокрема, згідно тлумачного словника, «супроводжувати» – означає «йти поруч» із будь-ким у ролі супутника або проводжачого. При цьому термін «супровід» підкреслює невтручання одного суб'єкта в діяльність іншого, доки вони не відчують потребу у взаємодії. М. Битянова визначає супровід як комплексну технологію психолого-педагогічної підтримки й допомоги, за якої

супроводжувач не намагається контролювати, нав'язувати свої шляхи й орієнтири, а допомагає лише порадами, власним прикладом або якщо супутник попрохає про допомогу. О. Лукічова підкреслює педагогічний характер супроводу – як комплексу превентивних, просвітницьких, навчальних, діагностичних та корекційних заходів, спрямованих на проектування, забезпечення й реалізацію умов для ефективного підвищення кваліфікації вчителя; перспектив його успішного професійного й особистісного розвитку [7]. Основою супроводу є суб'єкт-суб'єктна взаємодія, а учасники супроводу – рівноправними партнерами цієї взаємодії, хоча можуть мати різний рівень наукової підготовки або практичного досвіду. Науковцями підкреслюється гуманістична сутність супроводу, його спрямованість на процес розвитку особистості, необхідність активності самої особистості; результатом чого має стати якість професійної діяльності фахівця, вдосконалення його компетентностей [8, 15].

Тож поняття «супровід», передбачаючи навчання, педагогічну й психологічну допомогу та підтримку, забезпечує не вирішення проблеми за педагога, а організацію й стимулювання його самодіяльності та створення умов для вирішення власних проблем.

Серед видів супроводу за змістом розрізняють діагностичний, інформаційний, навчальний, методичний, науковий, а також консультаційний, експертний, організаційний, мережевий та сервісний супровід. **Методичний супровід** розглядається як комплекс методичної роботи, що передбачає взаємодію супроводжуваного й того, хто супроводжує, і спрямовується на вирішення актуальних для педагога проблем професійної діяльності; здійснюється у процесі діагностики сутності конкретної проблеми, інформаційного пошуку можливих шляхів її вирішення та необхідних для цього консультацій, конструювання плану дій та первинної реалізації плану. Основним завданням методичного супроводу є системне проектування, що надає, крім іншого, основи для розвитку всіх суб'єктів системи освіти [7].

Науковий супровід В. Богословський визначає як особливий вид взаємодії суб'єктів освітнього процесу, зумовлений науково-дослідною діяльністю закладу, в орієнтаційному полі якого суб'єкт здійснює вибір оптимальних умов свого професійного становлення [6]. Науковий супровід передбачає комплекс наукової роботи: підготовку публікацій, науково-методичне забезпечення освітнього процесу, конференцій, семінарів, супровід науково-методичної роботи закладів освіти. Це дозволяє суб'єктам освітнього процесу швидше реагувати на зміни в зовнішньому середовищі; координувати й активізувати управлінські впливи різних рівнів; здійснювати науково-дослідні проекти з найменшими інтелектуальними й часовими витратами.

Оскільки в системі методичної роботи зазначені види супроводу інтегруються за змістом, то розглядаються як **науково-методичний супровід**:

– сукупність різноманітних форм діяльності, процедур, заходів, що забезпечують допомогу фахівцям у подоланні труднощів протягом усієї професійної діяльності; дозволяють забезпечити неперервність освіти, залучення широкого кола фахівців, які здійснюють обмін думками, досвідом, інформацією [8, 15-16];

– технологія процесу безперервної професійної партнерської взаємодії суб'єктів освіти дорослих з метою розроблення, обґрунтування, практичного впровадження, апробації інноваційних підходів до вирішення актуальних проблем у певній галузі знань [9, 56];

– педагогічна технологія зі створення мережевого акмеологічного освітнього простору, в якому відбувається професійна взаємодія рівноправних партнерів за принципом людиноцентризму, гуманізму, фасилітативності, індивідуалізації, неперервний професійний розвиток педагогічних працівників за індивідуальними освітніми траєкторіями [1, 21].

Зазначені сучасні підходи до поняття науково-методичного супроводу зумовлюють оновлення його функцій (напрямів діяльності науково-методичних установ, методичних об'єднань, окремих методистів у системі методичної роботи) на нові й більш ефективні, які ще недостатньо досліджено, проте визначають сучасну спрямованість цієї системи. Зокрема, серед **функцій науково-методичного супроводу** виокремлюють такі: розвивальна, навчальна, методична, інформаційна, консультативна, сервісна, аналітична, узагальнювальна, прогностична, адаптаційна, дослідницька, коучингова, супроводжувальна, модераційна (модерації), тьюторингу, фасилітаційна (фасилітативна), супервізії, контролінгова, експертна, коригувально-рефлексійна, коригуюча, компенсаторна, акмеологічна тощо [1; 8; 9]. При цьому векторність та адресна спрямованість науково-методичного супроводу моделюється на засадах компетентнісного підходу (соціального, професійного й особистісного) залежно від індивідуальних запитів, потреб, мотивацій кожного конкретного педагога або педагогічного колективу, його професійних можливостей.

❖ Одна з таких специфічних функцій – **методична** – здійснюється з метою надання практичної цілеспрямованої допомоги педагогічним працівникам щодо опанування нового змісту освіти, нових програм, технологій тощо. Вона передбачає узагальнення практичного досвіду, організацію навчання на засадах практичного досвіду, створення матеріалів для навчання, пошуки способів взаємообміну науки та практики. Насьогодні все більшої актуальності набувають такі ціннісні аспекти методичної функції, як **менторство, наставництво**, що полягають у здійсненні професійного й особистісного розвитку на основі практичного досвіду. Успішне виконання функції методиста, ментора, наставника забезпечують вміння щодо вивчення, узагальнення, апробації та поширення перспективного педагогічного досвіду; вивчення запитів споживачів освітніх послуг; удосконалення, оновлення та розроблення нових методик навчання, методичних рекомендацій з питань професійної діяльності; моніторинг результатів навчання [9];

❖ Функція **консультування** спрямована на задоволення індивідуальних або колективних професійних запитів, вирішення практичних завдань, підтримку інноваційної діяльності. Консультування – це організована взаємодія між консультантом (андрагогом) і клієнтом (спеціалістом або колективом, організацією загалом), спрямована на вирішення проблем і внесення позитивних змін у діяльність. Реалізація цієї функції ґрунтується на взаємодії щодо спільного аналізу проблеми та пошуку способів її вирішення. Консультант має бути висококваліфікованим фахівцем і мати найвищий рівень професійних знань у галузі консультування, вміти сприяти визначенню клієнтом проблемного поля, формулюванню запиту, проблемних питань, спільному пошуку способів вирішення проблем, наданню можливостей розширення бачення певних проблем [9, 56].

Модернізаційні процеси в освіті, актуальність консультативної допомоги не лише для педагогів, а й для сім'ї, всіх суб'єктів освітнього процесу школи, громадських організацій зумовлюють створення своєрідної педагогічної консультативної «індустрії» на зразок нині наявної у фінансовій, юридичній, політичній, аграрній та інших сферах. Оскільки консультування (від лат. *consultare* – радитись, піклуватися) в українському культурному просторі найбільше співвідноситься з терміном «дорадництво» (рада, порада) [1, 21], то поступово з'являється нова функція науково-методичного супроводу – **педагогічне дорадництво**.

Дорадництво – надання спеціально підготовленим фахівцем кваліфікованої поради, допомоги, роз'яснення, інформаційної підтримки щодо вирішення професійних завдань, подолання професійних утруднень тощо [1, 22]. Дорадницька функція науково-методичного супроводу – надання консультативною організацією (інститутами післядипломної педагогічної освіти, методичними кабінетами (центрами), педагогічними консалтинговими й навчально-тренувальними центрами та ін.) консультативних послуг тим чи тим замовникам (споживачам, клієнтам) у вигляді інформаційного, науково-методичного продукту.

Серед **видів дорадницьких послуг** [1, 22], що може надавати методист-дорадник, виокремлюємо такі:

- консультування (від лат. *consultare* – радитися, піклуватися) дитини в ситуаціях дидактичних ускладнень, розвитку творчих обдарувань й успішної інтеграції в соціумі;
- консультування сім'ї з проблем навчання, виховання й розвитку дитини;
- консультування педагогічних працівників із питань професійного розвитку впродовж життя шляхом формальної, неформальної, інформальної освіти; моніторингу якості освіти, підготовки науково-методичного забезпечення, підвищення кваліфікації, атестації; узагальнення й поширення професійно-педагогічного досвіду; виявлення професійних труднощів та перспективних аспектів у професійно-педагогічній діяльності, внесення позитивних змін тощо;
- консультування управлінського персоналу закладів освіти щодо формування корпоративної культури педагогічного колективу, маркетингової, бенчмаркетингової діяльності й аудиту тощо.

Дорадницькі послуги можуть бути нематеріальними (розширення освітнього й культурного світогляду педагогічних працівників, формування в них сталої акмеологічної позиції) і матеріальними (на паперових, електронних та інших носіях у вигляді науково-методичної продукції: програм, проектів, методичних рекомендацій, електронних посібників, індивідуального професійно-педагогічного досвіду, персонал-технологій тощо).

Результатом дорадницьких послуг має стати набуття педагогічним працівником або колективом нових професійно значущих знань, розвиток необхідних компетентностей, сформованість сталої мотивації до навчання впродовж життя.

Поширеними формами дорадницьких послуг є консалтинг і супервізія.

Консалтинг (від англ. consulting – консультування) — діяльність з консультування керівників, управлінців (управлінське консультування) з широкого кола питань, що надається зовнішніми консультантами для рішень тієї чи іншої проблеми. Метою консалтингу є допомога системі управління (менеджменту) в досягненні як локальних поставлених цілей, так і глобальних управлінських проблем (стратегічний розвиток, реорганізація, інноваційний процес); що передбачає аналіз, обґрунтування перспектив розвитку та використання освітніх інновацій з урахуванням конкретної предметної галузі й запитів суб'єкта.

Супервізія (лат. super – над, зверху, visio – бачення; англ. supervisor, від to supervise – спостерігати) – професійно орієнтована допомога з урахуванням вимог робочої ситуації; співпраця, у процесі якої той, хто навчається, отримує можливість рефлексії власних утруднень, розширення теоретичних уявлень, визначення способів подальшої діяльності. Діяльність супервізора спрямовано на аналітичне та дослідницьке поєднання практичної педагогічної діяльності з навчанням, допомогу в поєднанні теоретичних знань з практичними вміннями [9, 56]. Супервізія передбачає надання професійної допомоги працівнику або закладу освіти, спрямовану на подолання професійних труднощів, аналіз недоліків і вдосконалення організації роботи в нових умовах, підтримку мотивації до професійної діяльності, дотримання етичних норм і стандартів надання освітніх послуг, запобігання виникненню професійного вигорання, забезпечення емоційної підтримки, підвищення професійної кваліфікації тощо [1, 21].

Загальна мета супервізії – спонукати фахівців до аналізу власної діяльності в умовах конфіденційності, професійного розвитку, більш глибокого опанування професійної діяльності на рівні сучасних вимог. Результатом супервізії методиста є новий досвід педагога, розвиток його компетентностей, що забезпечують вирішення професійних завдань, розуміння можливостей особистісного та професійного розвитку. У діяльності методичної служби супервізія стала синонімом методичного наставництва, недаремно її називають «терапією терапій».

❖ **Експертна функція** методиста полягає в аналізі та оцінюванні діяльності певних фахівців, організацій, проектів за розробленими критеріями, показниками, індикаторами. Експертиза може спрямовуватися на визначення стану та перспектив розвитку, оцінювання програм або проектів інноваційного розвитку, встановлення та характеристики результатів інноваційної й експериментальної діяльності та інше – що дозволяє дослідити позитивні й негативні тенденції у практиці, порівняти отримані результати з поставленою метою.

❖ **Прогностична функція** науково-методичного супроводу ґрунтується на випереджальному характері методичної роботи щодо розвитку освіти та полягає у прогнозуванні процесів розвитку освітніх систем або їх окремих напрямів, розробленні й супроводі реалізації відповідних моделей розвитку – у тому числі, щодо запровадження Нової української школи. Пропедевтикою нововведень є розроблення стратегій, планування, проектів, підготовка кадрів тощо.

❖ Реалізації **дослідницької функції** сприяє володіння методистом основами наукового дослідження. Саме завдяки системі методичної роботи найкращий досвід практиків, науково обґрунтований і грамотно описаний, стає надбанням науки, а науковий доробок учених активно використовують педагоги-практики. Так методична робота поєднує науковий потенціал учених, науково-педагогічних працівників із практичним досвідом методистів, що є важливою умовою інтеграції педагогічної науки та практики у процесі фахового зростання освітян.

❖ **Коучингова** (від англ. coaching – наставляти, тренувати, надихати) **функція науково-методичного супроводу** забезпечує висококваліфіковані індивідуальні тренування педагогічних працівників для досягнення значущих для них професійної мети, завдань, мобілізації внутрішнього потенціалу, розвитку необхідних професійних здібностей і навичок, засвоєння передових стратегій, метатехнологій для отримання найвищого професійно значущого результату [1, 22]. Науковці звертають увагу на важливість урахування професійних потреб педагогічних працівників; інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти, навчальної, практичної й самоосвітньої діяльності під час педагогічного коучингу.

❖ Функція **модерації**, спрямована на розкриття потенційних можливостей та нереалізованих вмінь фахівців, базується на використанні технологій організації вільної комунікації, обміну думками, судженнями, що підводить учасників до ухвалення професійно виважених рішень за рахунок реалізації внутрішніх можливостей [9, 56]. Модерація не привносить нового, а лише допомагає потенційне зробити актуальним. При цьому індивідуально значуще стає колективно значущим. Методист-модератор повинен мати навички ведення дискусії, дебатів, організації «круглих столів», брифінгів; активізації групи та кожного

її учасника; узагальнення думок і виокремлення провідної думки; узагальнення конструктивних пропозицій; наочне представлення результатів роботи групи.

❖ Тьютор (від англ. tutor, – консультант, викладач, який розробляє індивідуальні освітні програми, супроводжує індивідуальний процес навчання) – це фахівець системи освіти дорослих, який створює необхідні умови для самостійного навчання учнів за індивідуальною освітньою траєкторією в системі дистанційної освіти. **Тьюторинг** як функція науково-методичного супроводу робить акцент на рефлексії, усвідомленні фахівцями власних освітніх потреб, самостійному визначенні ними змісту і термінів навчання.

❖ Ще одною новою функцією науково-методичного супроводу Т. Сорочан називає **контролінгову функцію**, що поєднує управлінську та організаційну діяльність суб'єктів методичної роботи. Контролінг – орієнтована на досягнення мети інтегрована система інформаційно-аналітичної та методичної підтримки процесів планування, контролю, аналізу, прийняття управлінських рішень щодо всіх функціональних сфер діяльності організації.

Контролінг передбачає визначення мети та завдань діяльності, управління ризиками, інформаційне забезпечення, управління системою ключових індикаторів (вимірювання та контроль діяльності за встановленими показниками, виявлення та аналіз причин відхилень фактичних показників від планових), стратегічне, тактичне та оперативне планування, а також систему менеджменту якості (прийняття управлінських рішень щодо оптимізації діяльності системи), тому розглядається як філософія та особливість (образ) мислення методиста, які виявляються в його орієнтації на ефективне використання ресурсів і розвиток організації в довгостроковій перспективі.

Висновки. Отже, методична робота в сучасному її розумінні є цілісною педагогічною системою, що розвивається сама й забезпечує професійний розвиток педагогів Нової української школи, здійснює супровід освітніх практик, закладів, інновацій і сприяє розвитку освіти загалом. Методична служба є не лише потужним генератором, поширювачем нових перспективних ідей та передового педагогічного досвіду; це лідер, менеджер інноваційного клімату, який бере найактивнішу участь у розробленні, апробації, запровадженні освітніх інновацій – зокрема, освітньої реформи Нової української школи.

В умовах автономії закладів освіти та свободи вибору педагогічними працівниками навчальних програм, підручників, форм і технологій освітнього процесу, місія та зміст діяльності методичної служби оновлюються і спрямовуються не на передачу інформації та методичних рекомендацій, а на створення умов для розвитку й удосконалення педагогічної діяльності, розкриття творчого потенціалу вчителів. При цьому провідною технологією методичної роботи, що найбільше відповідає сучасним вимогам, стає науково-методичний супровід – сукупність різноманітних форм партнерської взаємодії суб'єктів освіти, процедур, заходів, що забезпечують допомогу фахівцям у подоланні труднощів протягом усієї професійної діяльності [8, 15-16]. Векторність та адресну спрямованість науково-методичного супроводу визначають індивідуальні запити, потреби, мотивації педагогів, їхні професійні можливості; реалізація науково-методичного супроводу здійснюється за новітніми функціями: методичною, консультативною, дорадницькою, консалтинговою, супервізії, експертною, прогностичною, дослідницькою, коучинговою, модераційною (модерації), тьюторингу, контролінговою та іншими.

Запровадження науково-методичного супроводу як провідної технології сучасної методичної роботи з педагогами в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» потребує нової генерації методистів, які володіють професійно значущими, затребуваними суспільством якостями і здібностями; здатні супроводжувати формування гуманітарної еліти знаннєвого суспільства, готові виконувати роль консолідаторів нації та активно зреалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському та світовому ринку освітніх послуг [1, 26]. Теоретичну та технологічну розробку проблеми розвитку таких методистів вбачаємо перспективою нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сидоренко, В. Методична діяльність у суспільстві, яке навчається: виклики, проблеми, перспективи розвитку / В. Сидоренко // Методист. – 2018. – № 2. – С. 14-27.
2. Боднарук, Т. І. За методиста замовлю слово... [Електронний ресурс] / Т. І. Боднарук // Методика та технологія. – 2018. – Четвер, 30 серпня. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/23385/. – Назва з екрана.
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 38-39. – С. 380. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. – Назва з екрана.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про районний (міський) методичний кабінет (центр)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1239-08>. – Назва з екрана.
5. Про діяльність районних (міських) методичних кабінетів (центрів), методичних служб: лист МОНУ від 27.10.2016 р. № 1/9-570 [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://base.kristti.com.ua/?p=560>. – Назва з екрана.
6. Богословский, В. И. Теоретические основы научного сопровождения образовательного процесса в педагогическом университете: автореф. на соискание науч. степени д-ра пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Владимир Игоревич Богословский. – СПб., 2000. – 35 с.
7. Лукичева, Е. Ю. Дополнительное профессиональное образование педагога: поиск современной модели / Е. Ю. Лукичева, М. А. Шаталов / Информационный научно-методическое издание «Вестник ЛОИРО». – СПб.: ЛОИРО, 2010. – С. 74-80.
8. Олійник, В.В. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови нової української школи / В. В. Олійник, М.О. Кириченко, О. М. Отич, Т. М. Сорочан, О. І. Бондарчук, Н. Г. Діденко, Н. М. Сергеева, Н. І. Клокар, В. В. Сидоренко, М.І. Скрипник [Електронний ресурс] // Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/710171/1/%D0%A3%D0%9C%D0%9E%20-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%AE%D0%B2%D1%96%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%90%D0%9F%D0%9D%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%281%29.pdf>. – Назва з екрана.
9. Сорочан, Т. Професіоналізація андрагога: цінності, знання, навички / Т. Сорочан // Післядипломна педагогічна освіта. – 2018. - №1. – С. 53-57.